

**VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS**

PRANEŠIMAS

Data: 2009 08 19
Kontaktai: Česlovas Grencėvičius, Valstybinės ligonių kasos prie SAM
Ryšų su visuomene skyriaus vedėjas
(85) 2364166

IR SUNKMEČIU LIGŲ PREVENCIJA PLĖTOJAMA

Tikrai ne viskas sveikatos apsaugos sistemoje šiuo sunkmečiu ribojama, mažta dėl lėšų stygiaus. Štai labai svarbiame ligų prevencijos bare visai kitokie pokyčiai – plėtos žingsniai. Anksčiau dėl įvairių priežasčių būta prevencinių sveikatos programų įgyvendinimo atoslūgių ir pakilimų. Dabartinį pakilimą tikriausiai lėmė ne tik didesnis prevencinių programų naudos įvertinimas, gyventojų aktyvumas, bet ir tai, kad ligonių kasos skatina gydymo įstaigas už gerus šios prioritetinės srities darbo rezultatus.

Tad tie rezultatai pastebimai gerėja: per pirmąjį šių metų pusmetį, palyginti su praėjusių metų tuo laikotarpiu, prevencines paslaugas gavo apie 39 tūkst. asmenų daugiau. Be to, prie keturių plačių programų šių metų antrame pusmetyje prisidėjo bandomuoju projektu startavusi Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa. Net ir sunkmečiu nemažinama lėšų ligų prevencijai, atvirkščiai – iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto prevencinėms sveikatos programoms šiemet skiriama daugiau nei 28 mln. litų (pernai – apie 24 mln. Lt).

Nors patikrinta daugiau, gimdos kaklelio vėžio atvejų diagnozuota mažiau

Pagal Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programą per pirmąjį šių metų pusmetį sveikatos priežiūros įstaigose patitkrino 75 181 moteris – geru penktadaliu daugiau nei pernai tuo pačiu laikotarpiu.

Pradėjus įgyvendinti šią programą Lietuvoje dažniau diagnozuojamas neinvazinis (neišplitęs) vėžys, dažniau nustatomas I stadijos ir rečiau – II–IV stadijų vėžys. Tai, kad dažniau aptinkamos ikivėžinės būklės, o ne užleista vėlyvųjų stadijų liga yra svarbiausias šios programos laimėjimas, nes tik taip galima sumažinti sergamumą bei mirtingumą nuo šios ligos. Šių metų pirmąjį pusmetį ikivėžinių susirgimų nustatyta 941, tai yra, beveik tiek, kiek 2007-aisiais per visus metus (967), o pernai per visus metus tokių atvejų buvo nustatyta 1389 ir imtasi gydymo.

Teikia vilčių tai, kad per šių metų pirmąjį pusmetį, įvertinant citologinius tepinėlius, mažiau negu ankstesniais metais buvo rasta jų su gimdos kaklelio vėžio požymiais – tik 13 tepinėlių (pernai per metus tokių rasta 45, 2007 m. – 38, 2006 m. – 67, 2005 m. – net 81).

Priminsime, kad pagal prevencinę gimdos kaklelio vėžio programą kas trejus metus tikrinamos moterys nuo 25 iki 60 metų.

Krūties vėžio prevencija veiksminga

Šiemet aktyviau įgyvendinama ir krūties vėžio prevencijos programa: pagal ją per pirmąjį šių metų pusmetį gydymo įstaigose buvo patikrinta 30 830 moterų – tai net 4592 atvejais daugiau nei pernai per tą pusmetį. Sveikatos priežiūros įstaigose per pusmetį šioms moterims nustatyti 2056

ikivėžiniai susirgimai, 180 moterų buvo aptikti galimi piktybiniai pakitimai, o 78 moterims – piktybiniai pakitimai. Palyginimui: per metus pernai 402 moterims buvo nustatyti galimi piktybiniai pakitimai, 121 – piktybiniai pakitimai. Kaip žinome, laiku pastebėjus ligą, jai galima užkirsti kelią, nes daugiau kaip 95 proc. moterų, sergančių pirmos stadijos krūties vėžiu, visiškai išgydomos.

Pagal šią programą privalomuoju sveikatos draudimu apdraustos 50–69 metų moterys kas dvejus metus gali nemokamai pasitikrinti dėl krūties vėžio.

Vyrai irgi įpranta tikrintis

Nemažta ir vyrų aktyvumas prevencinėje Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje. Per pirmąjį šių metų pusmetį pagal šią programą buvo patikrinti 74 196 vyrai (pernai tuo laikotarpiu – 67 303). Nustatyti 1098 vėžio atvejai, kitokia navikinė ir nenavikinė patologija – 392, gerybinė prostatos hiperplazija – 1451 atveju. Didėjant profilaktinių tyrimų mastui kasmet vis daugiau diagnozuojama naujų vėžio atvejų. Svarbu tai, kad dažniau diagnozuojamas ankstyvasis I–II stadijų vėžys, kurį galima sėkmingai gydyti.

Pagal programą tikrinami vyrai nuo 50 iki 75 metų amžiaus, o nuo 45 metų – tie vyrai, kurių tėvai ar broliai yra sirgę prostatos vėžiu. Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2009-ųjų liepos šios programos paslaugos, rekomendavus specialistams, teikiamos ne dažniau kaip vieną kartą per dvejus metus.

Širdies veiklą tyrėsi penktadaliu daugiau žmonių

Pagal Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programą 2009 m. pirmąjį pusmetį pasitikrino 64 441 asmenys, tai yra, net 10 844 daugiau nei pernai tuo periodu. Taigi šios programos plėtojimo intensyvėjimas – irgi geras prevencinio darbo plėtros ženklas. Šia programa siekiama sumažinti sergamumą širdies ir kraujagyslių ligomis (krūtinės angina, miokardo infarktu, smegenų išemija, insultu, periferinių arterijų tromboze), atrinkti sergančiuosius ateroskleroze ar cukriniu diabetu, kurie dar neįaučia sveikatos sutrikimų, užkirsti kelią šių ligų raidai.

Programa skirta vyrų nuo 40 iki 55 metų ir moterų nuo 50 iki 65 metų širdies ir kraujagyslių ligų prevencijai. Iš PSDF biudžeto apmokamos programos priemonės taikomos vieną kartą per metus.

*Valstybinė ligonių kasa
prie Sveikatos apsaugos ministerijos*